

обстежень, проекти планів розвитку підприємств. При розробці програми повинні бути обґрунтовані такі показники, як обсяги виробництва основних видів продукції рослинництва і тваринництва в усіх категоріях господарств, рівень споживання продуктів харчування на душу населення. Доцільне використання балансів основних видів сільськогосподарської продукції, розрахунок обсягів валової продукції проміжного споживання, валової доданої вартості, прибутку, розмірів капіталовкладень, введення в дію основних виробничих фондів та виробничих потужностей.

Розміри капітальних вкладень повинні обґрунтовуватись як по об'єктах виробничого, так і невиробничого призначення з визначенням можливих джерел їх фінансування, передусім за рахунок власних коштів підприємств, коштів місцевого бюджету і кредитів.

Робота із збереження та нарощування темпів економічного зростання повинна бути визначальною в державному регулюванні розвитку регіону. Впровадження у планування програмної політики, важливою складовою якої є розробка короткострокових планових документів, має базуватися на специфіці економіки окремого регіону, інтересах реального сектора, безпосередніх виробників, що потребує подальших досліджень і публікацій в частині вдосконалення методичних аспектів та їх впровадження на рівнях області, району, міста і сільських населених пунктів.

Джерела та література:

- 1 Прогнозування і розробка програм. Методичні рекомендації. За ред. Бесєдіна В.Ф. - К.: Науковий світ, 2000. - 468 с.
- 2 Долішній М. Актуальні проблеми формування регіональної політики в Україні // Регіональна економіка. - 1999. - №3. - С. 7-18.
- 3 Панасюк Б. Економічна політика в Україні наприкінці ХХ століття. - К.: Новий друк, 2002. - 744 с.
- 4 Стратегія соціально-економічного розвитку області на період до 2015 року - Чернігів: Чернігівська обласна державна адміністрація, 2004. - 203 с.
- 5 Програма економічного і соціального розвитку області на 2006 рік. Затверджена дев'ятнадцятою сесією четвертого скликання Чернігівської обласної ради 22 грудня 2005 року - 148 с.
- 6 Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03. 2000 р. - Відомості Верховної Ради, 2000, № 25. - С. 195 - 207.
- 7 Постанова Кабінету Міністрів України «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку і складання проекту Державного бюджету» від 26.04. 2003 р. // Голос України - 2003 р. - 29 квітня.
- 8 Стратегія економічного і соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 роки - Відомості Верховної Ради, 2004 р. - №6 - С. 7-98.

Іван Гаркавий, Наталія Шаркаді

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ТА ПРИНЦИПИ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ НА БАНКІВСЬКІ РАХУНКИ

Анотація. У статті пропонується система критеріїв визначення якості клієнта-кредитора банку. Вказуються напрями зміцнення депозитної бази за рахунок нарощування коштів на строкових рахунках.

Ключові слова: вклад, депозитна база, клієнт-кредитор, комерційний банк, строкові депозити, депозити до запитання.

Постановка проблеми. Стан ринку депозитів та вкладів, а також заходи їх формування відображають загальні тенденції, які склалися в економіці. Основними видами ресурсів для здійснення різних видів активних операцій є залучені кошти, а саме депозитні зобов'язання.

Депозит - це зобов'язання банку за тимчасово залученими коштами фізичних і юридичних осіб або цінними паперами на відповідну дату [4, 117]. Вони є важливою статтею у балансі банку, що, безумовно, і відрізняє банківську діяльність від інших видів бізнесу. Вклади

забезпечують фінансові ресурси для кредитно-інвестиційних операцій банку та являють собою джерело росту прибутку банку.

Однак проведення вдалої активної політики та прибуткової діяльності банківської установи можливе лише за рахунок формування виваженої, якісної депозитної бази комерційного банку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що дослідженню природи депозиту була присвячена особлива увага з боку відомих вітчизняних і зарубіжних економістів, серед яких: Ф. Бутинець [1], Б. Бухвальд [2], О. Власенко [5], І. Івасів [6], В. Кириленко [7], Питер С. Роуз [8], Синки Дж. Мл. [9], Є. Федоровський [10], Р. та інші. Разом з тим недостатня увага приділяється визначенню принципів залучення коштів на депозитні рахунки та системі якісної оцінки клієнта - кредитора банку.

Цілі статті. Враховуючи викладене, метою даної публікації є наукове обґрунтування принципів залучення коштів та представлення системи визначення якості клієнта-кредитора банку.

Виклад основного матеріалу. Для багатьох комерційних банків депозити підприємств та організацій є одним з головних джерел кредитних ресурсів.

Перетворення депозитів в основний вид ресурсів банків є закономірним процесом в умовах договірних відносин банку з клієнтами. Адже нормальне функціонування економіки неможливе без розвиненого механізму безготівкових розрахунків, що проводяться через поточні та інші рахунки, відкриті в комерційних банках.

Важливим етапом у реструктуризації ресурсної бази є зміцнення депозитної бази банку за рахунок нарощування строкових депозитів, тому що:

- переважання депозитів до запитання в ресурсній базі робить проблематичним довгострокове вкладання коштів;

- подальше зростання довгострокових вкладень банківська система може здійснювати лише одночасно з розвитком ресурсної бази відповідної строковості.

Відповідно збільшення питомої ваги строкових депозитів у складі пасивів комерційного банку дозволяє стабілізувати ресурсну базу комерційного банку, підвищити управління процесу залучення та розміщення ресурсів, здійснювати вкладення на триваліші строки і, як наслідок, під вищий відсоток.

Причому збільшення частки строкових вкладів комерційні банки можуть здійснювати двома напрямками:

1. За рахунок розширення кола вкладників;
2. За допомогою переоформлення депозитів до запитання у строкові.

Залучення строкових депозитів традиційним способом - за рахунок коштів нових вкладників найчастіше має обмежені масштаби, що може бути пов'язане з об'єктивними причинами: низьким рівнем заощаджень фізичних і юридичних осіб у регіоні, у якому концентрує свою діяльність банк, високий рівень міжбанківської конкуренції, висока схильність у потенційних вкладників до збереження вільних коштів у ліквідній формі, а також в інших неорганізованих формах заощаджень.

Згідно з другим напрямком, банк, визначивши розрахунковим шляхом розмір стабільного залишку на поточному рахунку клієнта, може запропонувати власнику рахунку оформити його як терміновий депозит. Зазначена схема зміни режиму рахунків клієнта несе визначені вигоди як клієнту, так і банку.

Клієнт одержує можливість знизити розмір капіталу, який не приносить прибутку, мінімізувати свої недоходні ліквідні активи до економічно обґрунтованого рівня, що дозволяє водночас безперешкодно здійснювати розрахункові операції. При цьому, щоб підвищити зацікавленість клієнтів у таких операціях, доцільно передбачити з боку банку можливість надання клієнту овердрафту при виникненні дебетового залишку на поточному рахунку клієнта за ставкою, що не перевищує ставки, запропонованої банком за терміновими депозитами. Комерційний банк, завдяки реструктуризації частини своїх поточних пасивів у строкові, одержує у своє розпорядження стабільніші та довгостроковіші ресурси, що відповідає інтересам забезпечення ліквідності, сприяє розвитку активних операцій банку.

Вирішенню проблеми нарощування банком залучених на строковій основі ресурсів у такому випадку може сприяти метод переоформлення стабільних залишків на трансакційних рахунках клієнтів у строкові депозити.

Обидва методи збільшення бази строкових депозитів не є взаємовиключними і можуть при необхідності ефективно доповнювати один одного.

Кошти на поточних рахунках складають найрухливішу частину депозитної бази комерційного банку, що пов'язане з природою цих депозитів - обслуговування платіжного обороту суб'єктів

господарювання. Проте зміна залишків на поточних рахунках означає одночасно і стійкий рух коштів, які виплачуються із зазначених рахунків і надходять на них. Аналіз руху коштів, що знаходяться на поточних рахунках підприємств, у розрахунках, на рахунках фондів різного призначення, показує, що через різницю в надходженнях на ці рахунки і платежів із цих рахунків на них постійно є визначений, причому стабільний залишок грошових ресурсів. Тому при відкритті і веденні поточних рахунків банк може розраховувати на стабільний оборот за ними, стабільність їх середнього залишку і визначений рівень осідання коштів.

Особливу роль при цьому грає чинник постійної клієнтури. Оскільки кругообіг коштів підприємств, що обслуговуються банком, повторюється. У зв'язку з цим, зусилля банку, спрямоване на зміцнення зв'язків із своїми клієнтами шляхом надання якісного, комплексного обслуговування, варто розцінювати як чинник стабілізації його депозитної бази.

Висновки. Проведене дослідження свідчить, що робота комерційного банку багато в чому залежить від якості його депозитної бази та від складу його вкладників. Отже, при залученні коштів на різні види рахунків банки повинні враховувати такі принципи:

- забезпечення взаємозв'язку та узгодженості між депозитними і кредитними операціями за строками і сумами вкладень;
- диверсифікація депозитних операцій і здійснення їх з різними суб'єктами господарювання;
- мінімізація вільних ресурсів банку;
- активний розвиток банківських послуг, які сприяють залученню депозитів;
- створення умов для одержання та максимізації прибутку в майбутньому.

А також використовувати систему критеріїв оцінки клієнтів банку, що наведено в таблиці 1, яка дозволить вирішити проблему стійкості банку і залучення надійних клієнтів.

Таблиця 1

Система критеріїв визначення якості клієнта - кредитора банку

Шкала критеріїв в балах (за п'ятибальною шкалою)		
1.	Неухильне виконання клієнтом умов банку	5
2.	Відсутність заборгованості клієнта перед податковими органами	4
3.	Своєчасне і сумлінне надання банку необхідної інформації про свою діяльність	4
4.	Стабільність кадрового складу підприємств, а також складу його акціонерів, адміністрації; відсутність у цьому складі осіб, які мають кримінальне минуле	3
5.	Стабільність профілю діяльності підприємства-клієнта	3
6.	Ступінь передбачуваності потреби клієнта в коштах (передбачуваність імовірності вилучення ним свого внеску)	5

Крім того, для залучення коштів на банківські рахунки комерційний банк додатково може здійснювати такі заходи:

- розробку різних програм по залученню коштів населення;
- надання клієнтам-вкладникам широкого спектра послуг, у тому числі і небанківського характеру (наприклад, елемент медичного обслуговування);
- проведення широкої відкритої реклами по залученню клієнтури;
- використання «тихої» цільової реклами (поштою, телефоном);
- виплату постійним вкладникам премії «за вірність банку»;
- використання високої процентної ставки по внесках інвестиційного характеру з виплатою премії по закінченні терміну внеску.

Усе це позитивно вплине на побудову стійкого ринку депозитів та вкладів.

Джерела та література:

1. Аналіз діяльності комерційного банку : Навч. посібник / За ред. Ф.Ф. Бутинця, А. М.Герасимовича. - Ж.: ПП РУТА, 2001. - 384 с.
2. Бухвальд, Б. Техніка банківського дела : Пер. с нем. - М.: АО «Дис», 1994. - 243 с.
3. Бюлетень Національного банку України . - 2006 р. - № 9 - с. 139.
4. Васюренко О. В., Волохата К. О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навч. Посіб. - К.: Знання, 2006. - 463 с.
5. Власенко О. Розвиток українського ринку депозитів для фізичних осіб // Фінанси України. - 2006. - № 3. - С. 74 - 79.
6. Івасів І. Б. Щодо чинників стимулювання заощаджень населення в Україні Матеріали наук.- практич. конф. 19 лют. 2002 р. / Наук. ред. А. М. Мороз. - К.: КНЕУ, 2002. - 208 с.
7. Кириленко В. Депозитна політика комерційного банку // Банківська справа. - 2005. - № 2. С. 29-35.

8. Питер С. Роуз. Банковский менеджмент - М.: ДелоЛТД, 1995. - 255 С.
9. Синки Дж. Мл. Управление финансами в коммерческих банках : Пер. с англ. - М.: Gatallaxi, 1994. - 820 с.
10. Федоровський Є. Банківські депозити: зберігай і збільшуй// Все про бухгалтерський облік. - 2006. - № 39. - С. 11-12.
-

Олена Акименко

АНАЛІЗ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ЧЕРНІГІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Постановка проблеми. Однією з найсуттєвіших особливостей формування системи суверенної України є те, що вона збігається з періодом науково-технічної революції та з розгортанням глобалізаційних процесів. Сучасний загально цивілізований поступ пов'язаний з докорінними змінами в усіх сферах життя, а передусім, в економіці, яка може вважатися базовою конструкцією. Від якісних параметрів останньої залежить процес інвестиційно-інноваційної діяльності, який стає стратегічно визначальним для кожної країни.

Країна, яка хоче впевнено почувати себе у глобалізаційному світі, повинна постійно дбати про розвиток економіки на засадах конкурентоспроможності, що забезпечується інвестиційно-інноваційними інструментами, які є найвагомішими чинниками структурних перетворень в економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем зростання інвестицій в українську економіку присвячені роботи багатьох вітчизняних науковців-економістів та практиків: С.С. Аптекаря, М.Г. Білопольського, І. К. Бистрякова, Д.П. Богині, М.П. Бутка, А.С. Гальчинського, В.М. Гейця, С.Д. Дзюбика, Б.М. Данилишина, М.І. Долішнього, І.І. Лукінова, О.В. Кухленко, В.І. Куценко, Ю.М. Пахомова, В.І. Пили, Л.Г. Чернюк, В.І. Чижової, А.А. Чухна.

Теоретичні та практичні підходи до визначення економічної ефективності інвестицій розглядали: І.О. Бланк, П. І. Гайдучий, Н.П. Гончаров, Б.В. Губський, Ю.В. Орловська, А.А. Пересада, В.В. Татаренко, М.Т. Чумаченко та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Важливою характеристикою поступального розвитку країни (регіону) є обсяги, структура та динаміка інвестицій в економіку. Величина і тенденції зміни кожного із вказаних показників, визначаючись природними, історичними, соціально-економічними, політичними та іншими передумовами певної території, відображають процеси, які відбуваються в економічному житті суспільства у кожний конкретний момент часу. Стан інвестиційно-інноваційної діяльності, на нашу думку, слід розглядати як теоретико-методологічне та аналітичне підґрунтя для з'ясування закономірностей розвитку економосоціально-екологічної системи регіону (ЕСЕС).

Метою статті є: подальший розвиток системи мобілізації інвестиційних ресурсів, управління ними для забезпечення економосоціально-екологічного розвитку країни, регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глибока трансформація соціально-економічних відносин, що відбувається в Україні, зумовила необхідність переосмислення та обґрунтування пріоритетів інвестиційного розвитку та формування механізмів управління, адекватних складним соціально-економічним процесам у державі. Розвиток регіону, так само як і країни в цілому, ґрунтується на інвестиціях. Розглянемо інвестиційну складову макроекономічного середовища як чинник розвитку.

Стан інвестиційної діяльності полягає в аналізі кількості, якості інвестиційних ресурсів: за призначенням, видами економічної діяльності, технологічною та відтворювальною структурою, формами власності та джерелами фінансування.

В останні роки у регіоні спостерігається позитивна тенденція зростання обсягів інвестицій в основний капітал, хоча його темпи є дещо нижчими порівняно із середньоукраїнськими. Зростання обсягів інвестицій в основний капітал сприяє оновленню морально застарілого основного капіталу, поживленню будівництва, що призводить до збільшення попиту на підрядні роботи та на продукцію підприємств будівельної індустрії.

У 2005 р. капіталовкладення в економіку Чернігівського регіону збільшене у 1,7 разу щодо показника 2003 р. і становило 1613,02 млн.грн. При цьому частка державних інвестицій перевищує на рівні 5,8%.